TIKUVCHILIK SANOAT KORXONALARINING RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISHDA INNOVATSION STRATEGIYALARINI QO`LLASH.

Azimov B.F.
Osiyo Xalqaro Universiteti dotsenti
Qudratova G.M.
Osiyo Xalqaro Universiteti o'qituvchisi

Buxoro viloyatida faoliyat ko'rsatuvchi tikuvchilik sanoat korxonalari raqobatbardoshligini innovatsion strategiyalar asosida oshirish choralari muhim bo`lib hisoblanadi. Biz o'rganayotgan Buxoro viloyat tikuvchilik sanoatining maxsus kiyim-kechak ishlab chiqarish kichik tarmog'ida ko'p sonli tadbirkorlik subektlari faoliyat yuritishadi. Maxsus kiyim-kechak kichik sanoat tarmog'ida asosan 5 turdagi maxsus kiyim-kechaklar ishlab chiqaradilar.

1-guruh. Maxsus himoya kiyimlariga keng assosrtimentdagi umumiy ifloslanishdan, yuqori haroratlardan, past haroratlardan, namlikdan, kislotalar va ishqorlardan, elektr yoyining issiqlik ta'siridan himoya qiluvchi maxsus kiyimlar.

2-guruh. Qurolli Kuchlar, Davlat xavfsizlik xizmati, chegara va ichki qo'shinlar va boshqa davlat va nodavlat xavfsizlik tuzilmalarining kiyimlari.

3-guruh. Maishiy uskunalarni ta'mirlash ustaxonalari, kimyoviy tozalash shahobchalari, kompyuter dizaynerligi, buxgalteriya, reklama, pullik tibbiy xizmat, maktabgacha, -o'rta -o'rta-maxsus-oliy-oliy ta'limdan keyingi-kattalar ta'limi sohalari va boshqa ko'p sonli xizmat ko'rsatish korxonalari kiyimlari.

4-guruh. Signal kiyimlari, ya'ni och sariq, och to'q sariq, to'q sariq-pushti, och yashil yoki sariq-yashil rangli matolardan tikilgan, aks ettiruvchi chiziqlar bilan jihozlangan kostyumlar va jiletlar.

5-guruh. Kundalik kiyim-kechaklar

Bazaviy innovatsion strategiyalarni maxsus kiyim-kechaklar ishlab chiqarish sohasidagi tikuvchilik korxonalarida qo'llash takliflarini bermoqchimiz: 1.Xarajatlarni minimumlashtirish 2. Fokuslashtirish 3. Differensiya

1. Korxonaga xizmat qo`lqoplari mahsulotlariga xarajatlarni minimumlashtirish strategiyasidan foydalanishni taklif etamiz. Ishlab chiqarilayotgan mahsulot birligi tannarxining mahsulot hajmiga bog`liqlik funktsiyasi mahsulot ishlab chiqarish hajmining ma`lum miqdorigacha kamayadi, keyin esa oshadi, ya`ni minimumga ega. Bundan tashqari, mahsulot birligi tannarxi ishlab chiqarish hajmi oshgan sayin kamayib borishi mumkin. Bu ishlab chiqarishni o`zlashtirish samarasi hisoblanadi

Xarajatlarni kamaytirish strategiyasining afzalliklari:

- Tarmoqdagi bevosita raqobatchilariga nisbatan tashkilot minimum xarajatlarga ega bo`lsa, yuqoriroq sotish rentabelligiga ega bo`ladi;

- Bozorda maksimal hissaga ega bo`lish imkoniyati.
- Xaridorlarga munosabati bo`yicha tashkilot uzoq muddatli davrda bozorda kuchli pozitsiyaga ega bo`lishi.
- Xarajatlarni minimumlashtirish ko`p jihatdan ta`minotchilar bilan aloqalarni yaxshilash orqali erishiladi, shu bilan birga, tashkilot ulardan kuchli bo`lishi mumkin. Agar tashkilot bu sohada boshqalarga nisbatan ustun tursa, u ta`minotchilarga o`z shartlarini qo`yishi mumkin.

Xarajatlarni minimumlashtirish strategiyasini tanlaganda korxona doimo tarmoq texnologiyasidagi, iste`molchilar dididagi o`zgarishlarni nazorat qilib borishi kerak va qisqa muddatda zarur modernizatsiyalash yoki ishlab chiqarish quvvatlarini to`la yangilashga tayyor bo`lishi kerak, mahsulot nomenklaturasiga o`zgartirishlar kiritish imkoniga ega bo`lish kerak.

2. Korxonada fokuslashtirish strategiyasini turli mulk shakllaridagi mehmonxonalar personali uchunva umumiy ovqatlanish korxonalari ofitsiantlari uchun maxsus kiyimlar ishlab chiqarishni yo`lga quyish kerak. Fokuslashtirish strategiyasi alohida ehtiyojlar bilan xarakterlanadigan, iste`molchilarning tor doirasiga xizmat ko`rsatishni taqozo etadi.

Bu strategiyaning muvaffaqiyat shartlari:

- yetarli darajada ko`p iste`molchilar guruhlari mavjud bo`lib, ularning tovarga bo`lgan ehtiyojlari aholining o`rtacha statistik ehtiyojdan ancha farqlanib turadi;
- nostandart ehtiyojga ega bo`lgan ehtiyoji mijozlar guruhi mavjud bo`lib, ularning ehtiyoji yetarli darajada qondirilmagan;
- tashkilotning resurslari nisbatan kam va iste`molchilarning katta guruhiga xizmat ko`rsatish imkoniga ega emas.

3. Korxonada maxsus kiyimlar mahsulotlari ishlab chiqarishda differentsiatsiya strategiyasini qo`llash kerak.

Innovatsiyalar strategiyasi yangi texnologiyalar va tovarlar yaratib raqobatda ustunlikka erishishni yoki yangi usullarni qo`llab, odamlarning anglangan yoki anglanmagan ehtiyojlarini qondirishni nazarda tutadi. Mazkur strategiyani tanlashda turli sohalarda tub innovatsion o`zgarishlarni amalga oshirib, raqobatda ustunlikni qo`lga kiritishga harakat qiladi. Buning natijasida korxona iste`molchilarning yangi segmentlari uchun yangi turdagi mahsulotlarni ishlab chiqarib, yuqori foyda olish imkoniyatiga ega bo`ladi.

Differentsiatsiya strategiyasi bir funktsional vazifaga ega bo`lgan tovarlarning keng ko`lamini ishlab chiqarishga asoslangan va turli xil ehtiyojlarga ega bo`lgan ko`p sonli iste`molchilarga xizmat ko`rsatishga imkon beradi. Tovarning iste`mol qiymati uning bozordagi bahosidan yuqori bo`lganda xaridor xaridni amalga oshiradi. Uning hatti-harakatini “Tovarning iste`mol qiymati”aniqlaydi. Turli modifikatsiyadagi tovarlarni ishlab chiqarib, tashkilot ko`p sonli iste`molchilar uchun tovarning jalb etuvchanli bo`lishi ehtimolini oshiradi.Shu sababli tikuvchilik korxonalari turli toifadagi (Avtobus, mikroavtobus, tez yordam mashinalari, taksi, yuqori va o‘rta tonnali yuk avtomobillari,

maxsus texnika haydovchilari uchun) maxsus kiyimlarni ishlab chiqarish kerak deb o'ylaymiz.

Differentsiatsiya ikki turga bo`linishi mumkin:

- gorizontal,bunda narxlar qariyb bir xil bo`lib qoladi va daromadlarning o`rtacha darajasi ham o`zgarmaydi.

- Vertikal, bunda ham narx, ham daromadlarning o`rtacha darajasi turlicha bo`ladi. Masalan, korxonada ehtiyot qismlar arzon bo`lishi mumkin, lekin shu firmaning tayyor mahsulotlari qimmat bo`lishi mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Abidovna, A. S. (2023). Special directions of tourism development in Bukhara region: problems and solutions. *Zien Journal of Social Sciences and Humanities*, *21*, 51-55.
2. Supiyevna, B. M. (2024). O'ZBEKISTONDAGI XUSUSIY TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISH VA AHOLINI ISH BILAN BAND ETISH YO'LLARI. *Scientific Journal of Actuarial Finance and Accounting*, *4*(08), 78-84.
3. Jumayeva, Z. (2024). RAQAMLI IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHDA ZAMONAVIY TEXNOLOGIYALARNING O'RNI VA UNING AHAMIYATI. *Modern Science and Research*, *3*(6).
4. Bazarova, M. S. (2022). FACTORS THAT ENSURE THE SUCCESSFUL IMPLEMENTATION OF A SYSTEM OF KEY PERFORMANCE INDICATORS IN THE.
5. Xudoynazarovich, S. A. (2024). KADRLAR BOSHQARUVI XUSUSIY OTMLARDA: XUSUSIYATLARI, YONDASHUVLARI VA MUAMMOLARI. *Gospodarka i Innowacje.*, *54*, 70-77.
6. Shadiyev, A. (2024). PERSONNEL MANAGEMENT SYSTEM IN ENTERPRISES AND ORGANIZATIONS. *Modern Science and Research*, *3*(8), 10-18.
7. Alisher, S. (2024). ACTUAL PROBLEMS OF DIGITAL ECONOMY DEVELOPMENT IN UZBEKISTAN. *Gospodarka i Innowacje.*, *46*, 366-372.
8. Ikromov, E. (2024). THEORETICAL FOUNDATIONS FOR THE ORGANIZATION AND CAPACITY BUILDING OF EXECUTIVE EMPLOYEE LABOR IN PUBLIC ADMINISTRATION BODIES. *Modern Science and Research*, *3*(1), 939-946.
9. Ibodulloyevich, I. E. (2023). KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKNI YANADA RIVOJLANTIRISH UCHUN QULAY ISHBILARMONLIK MUHITINI SHAKLLANTIRISH. *Gospodarka i Innowacje.*, *42*, 481-484.
10. Hakimovich, T. M. (2024). Personalni Rag'batlantirish. *Miasto Przyszłości*, *53*, 524-531.
11. Hakimovich, T. M. (2024). ZAMONAVIY BOSHQARUV VA RAQAMLASHTIRISH.
12. Khalilov, B. B. (2024). MANAGERIAL ACCOUNTING-THE LANGUAGE OF BUSINESS MANAGEMENT. *Gospodarka i Innowacje.*, *49*, 249-255.

13. Bahodirovich, K. B. (2024). FINANCIAL LEVERAGE RATIOS AND ANALYSIS. *Ethiopian International Journal of Multidisciplinary Research*, *11*(11), 418-426.

14. To'rayevna, S. N. (2023). YANGI IQTISODIYOTDA RAQAMLI MEHNAT.

15. Sodiqova, N. (2024). IQTISODIYOTNI MODERNIZATSIYALASH SHAROITIDA INNOVATSION SIYOSAT VA UNING SHAKLLANISH XUSUSIYATLARI. *Modern Science and Research*, *3*(6).

16. Tohir o'g'li, M. T., & To'rayevna, S. N. (2024). O 'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA INVESTITSION SIYOSAT. *ZAMONAVIY TA'LIMDA FAN VA INNOVATSION TADQIQOTLAR JURNALI*, *2*(14), 45-53.

17. Akbarovna, N. N. (2024). Oliy Ta'lim Muassasalarining Innovatsion Faoliyat Natijalarini Tijoratlashtirish Muammolari Va Ularni Hal Etish Yo 'Llari. *Miasto Przyszłości*, *54*, 857-866.

18. Akbarovna, N. N. (2023). MULKCHILIK MUNOSABATLARINING JAMIYATDAGI TUTGAN O'RNI.

19. Naimova, N. (2024). THE COUNTRY'S ECONOMIC POTENTIAL IN DIGITAL ECONOMY AND E-COMMERCE DEVELOPMENT. *Modern Science and Research*, *3*(2), 234-239.

20. Akbarovna, N. N. (2023). BULUTLI HISOBLASH TEXNOLOGIYALARINING IQTISODIYOTDA TURGAN ORNI. *Gospodarka i Innowacje.*, *42*, 517-520.

21. qizi Bobojonova, M. J. (2023). AGROTURIZMNING IQTISODIYOTDA O 'RNI, SALOHIYATI VA INFRATUZILMASINI YAXSHILASH. *Educational Research in Universal Sciences*, *2*(8), 48-52.

22. Djurayeva, M. S. (2024). ORGANIZATIONAL STRUCTURE OF A MODERN ENTERPRISE. *Ethiopian International Journal of Multidisciplinary Research*, *11*(12), 222-227.

23. Sadilloyevna, D. M. (2024). ROLE OF COMMERCIAL BANKS IN THE DEVELOPMENT OF THE MODERN ECONOMIC SYSTEM. *Ethiopian International Journal of Multidisciplinary Research*, *11*(11), 241-248.

24. Sadullayevna, D. M. (2024). BASICS OF DIGITAL MARKETING. *Gospodarka i Innowacje.*, *51*, 160-166.

25. қизи Рахмонқулова, Н. О. (2023). КИЧИК САНОАТ ЗОНАЛАРИНИНГ ҲУДУДЛАР ИҚТИСОДИЁТИНИ РИВОЖЛАНТИРИШДАГИ ЎРНИ. *" Экономика и туризм" международный научно-инновационной журнал*, *6*(14).

26. Nafisa, R. (2024). Formation of a Strategy for Sustainable Development of the National Economy. *Miasto Przyszłości*, *54*, 764-771.

27. Rakhmonkulova, N. (2024). Prospects for the Development of the Economy of Uzbekistan. *JOURNAL OF INTELLECTUAL PRPERTY AND HUMAN RIGHTS*, *3*(10), 37-44.

28. Lolaxon, R. (2024). THE ROLE OF MARKETING STRATEGIES IN TOURISM POTENTIAL OF THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN. *Ethiopian International Journal of Multidisciplinary Research*, *11*(11), 230-240.

29. Lolakhon, R. (2024). APPLICATION OF THE 4P CONCEPT IN TOURISM. *Gospodarka i Innowacje.*, *51*, 138-145.

30. Turayevich, I. A. (2024). Milliy Iqtisodiyotga Xorijiy Investitsiyalarni Jalb Qilishda Soliqlarning O 'Rni. *Gospodarka i Innowacje.*, *53*, 205-213.

31. Aziz, I. (2023). O’zbekistonda xorijiy investitsiyani jalb qilishni soliqlar vositasida rag'batlantirish yo’llari. *SAMARALI TA’LIM VA BARQAROR INNOVATSIYALAR JURNALI*, *1*(5), 191-196.

32. Ibragimov, A. T. (2024). MILLIY IQTISODIYOTGA XORIJIY INVESTITSIYANI JALB QILISHNI SOLIQLAR VOSITASIDA RAG ‘BATLANTIRISH. *Gospodarka i Innowacje*, *51*, 116-122.

33. Turayevich, I. A. (2024). Iqtisodiyotga Investitsiyalarni Jalb Qilish Va Boshqarishning O ‘Ziga Xos Xususiyatlari. *Miasto Przyszłości*, *53*, 1231-1237.

34. Azimov, B., Toshev, F., & Raximova, D. TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYA.

35. TEMPUS, I. (2016). Towards the ModernisATion of Higher Education InstitutionS in Uzbekistan (MATcHES). *TEMPUS*, *4*, 2007-2013.

36. Azimov, B. F., & Gulomov, O. H. (2017). Organizational structures of innovation support services: inter-organizational cooperation associations. *Инновационное развитие*, (6), 35-37.

37. Akhmedov, Y., Asadov, S., & Azimov, B. (2022, December). Two-sided estimation of linear approximation error second-order hypersurfaces. In *Journal of Physics: Conference Series* (Vol. 2388, No. 1, p. 012124). IOP Publishing.

38. Азимов, Б. Ф., Рахимова, Д. Д., & Солиев, Д. Н. (2022). Научные основы инновационного подхода к развитию промышленности и сокращению бедности в узбекистане. *Universum: экономика и юриспруденция*, (5 (92)), 14-17.

39. Azimov, B. F., & Rakhimova, D. D. (2022). The role of research and innovations in the modernization of the regional economy. *Conferencea*, 43-47.

40. Азимов, Б. Ф. (2024). ОСНОВНЫЕ КЛАССИФИКАЦИИ ИННОВАЦИОННОЙ ИНФРАСТРУКТУРЫ. *Gospodarka i Innowacje.*, *51*, 250-257.

41. Azimov, B. F. (2023). Oilaviy tadbirkorlikni davlat tomonidan qo’llab-quvvatlash zaruriyati. *Science and Education*, *4*(1), 888-896.

42. Азимов, Б. Ф., & Гафарова, Д. Т. (2013). ПРИОРИТЕТНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ МЕХАНИЗМА РЕСУРСНЫХ НАЛОГОВ. In *ЕКОНОМІКА І УПРАВЛІННЯ: ПРОБЛЕМИ НАУКИ ТА ПРАКТИКИ* (pp. 278-279).

43. Fattohevich, A. B., & Davronovna, R. D. (2024). KRAUDFANDING-MINTAQA OLIY TALIM MUASSASALARI ILMIY-INNOVATSION FAOLIYATINI MOLIYALASHTIRISHNING ZAMONAVIY YONALISHI SIFATIDA. *XALQARO KONFERENSIYA VA JURNALLARNI SIFATLI INDEXLASH XIZMATI*, *1*(1), 354-360.

44. Азимов, Б. Ф. (2024). Инновационные Стратегии Промышленных Предприятий: Факторы Формирования. *Miasto Przyszłości*, *54*, 867-877.

45. Azimov, B. F., & Qudratova, G. M. (2023). Oliy ta’lim muassasalarining raqobatbardoshligini oshirish. *Science and Education*, *4*(7), 476-481.

46. Qudratova, G. M., & Sodiqova, N. T. (2024). AHOLINING O’ZINI O’ZI BANDLIGINI RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY ASOSLARI. *ANALYSIS OF MODERN SCIENCE AND INNOVATION*, *1*(2), 321-325.

47. Sodiqova, N. T., & Qudratova, G. M. (2024). INNOVATIVE MANAGEMENT AS A FACTOR OF SUCCESSFUL DEVELOPMENT OF AN ENTERPRISE. *ANALYSIS OF MODERN SCIENCE AND INNOVATION*, *1*(2), 315-320.

48. Sodiqova, N. T., & Qudratova, G. M. (2024). KORXONADA ISH HAQI TO'LASH TIZIMLARI VA SHAKLLARI. *STUDYING THE PROGRESS OF SCIENCE AND ITS SHORTCOMINGS*, *1*(2), 279-285.

49. Sodiqova, N. T., & Qudratova, G. M. (2024). STAGES OF BUSINESS VALUATION. *THEORY OF SCIENTIFIC RESEARCHES OF WHOLE WORLDT*, *1*(2), 167-175.

50. Sodiqova, N. T., & Qudratova, G. M. (2024). O ‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI BANKLARIDA XMHSNI TADBIQ ETISH XUSUSIYATLARI. *MODERN EDUCATIONAL SYSTEM AND INNOVATIVE TEACHING SOLUTIONS*, *1*(3), 253-258.

51. Qudratova, G. M., & Sodiqova, N. T. (2024). OZINI OZI BANDLIGINI TAMINLASHNING ILGOR XORIJIY TAJRIBASI. *THEORY OF SCIENTIFIC RESEARCHES OF WHOLE WORLDT*, *1*(2), 176-181.

52. Qudratova, G. M., & Sodiqova, N. T. (2024). MONOPOLIYA VA ANTIMONOPOL SIYOSAT. *MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS*, *1*(2), 464-468.

53. Qudratova, G. M., & Sodiqova, N. T. (2024). AHOLINING OZINI OZI BANDLIGINI TAMINLASHNING MAZMUN-MOHIYATI. *THEORY OF SCIENTIFIC RESEARCHES OF WHOLE WORLDT*, *1*(2), 162-166.

54. Sodiqova, N. T., & Qudratova, G. M. (2024). ENTERPRISE MARKETING STRATEGY. *MODERN EDUCATIONAL SYSTEM AND INNOVATIVE TEACHING SOLUTIONS*, *1*(3), 259-265.

55. Sodiqova, N. T., & Qudratova, G. M. (2024). TASHKILOTNING INNOVATSION FAOLIYATI SAMARALIGINI BAHOLASH. *STUDYING THE PROGRESS OF SCIENCE AND ITS SHORTCOMINGS*, *1*(2), 286-294.

56. Qudratova, G. M., & Sodiqova, N. T. (2024). RAQOBAT TUSHUNCHASI, UNING TURLARI VA USULLARI. *MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS*, *1*(2), 459-463.

57. Qudratova, G. M. (2024). METHODOLOGY OF ANALYSIS OF COMPETITIVENESS OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS IN BUKHARA